

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem JUDr. Lukášem Hlouchem, Ph.D., ve věci

žalobce: JUDr. Ing. P. B.
bytem X
proti

žalované: Česká správa sociálního zabezpečení
sídlem Křížová 25, Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 6. 9. 2023, č.j. X

takto:

- I. Žaloba **se zamítá.**
- II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

1. Žalobou ze dne 16. 11. 2023 žalobce brojil proti rozhodnutí žalované ze dne 6. 9. 2023, vypraveného dne 7. 9. 2023, č.j. X (dále jen „napadené rozhodnutí“), jímž byly zamítnuty námitky proti rozhodnutí č. I ze dne 15. 6. 2023, č.j. X (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“). Tímto rozhodnutím byl žalobci přiznán ode dne 31. 12. 2022 starobní důchod podle ustanovení § 31 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZDP“) ve výši 16 217 Kč měsíčně.

Výplata starobního důchodu nenáležela. Rozhodnutím č. II žalovaná přiznala žalobci výplatu starobní důchodu ve smyslu ustanovení § 54 odst. 2 ZDP ode dne 1. 1. 2023 ve výši 16 986 Kč měsíčně na základě přepočtu dle nařízení vlády č. 290/2022 Sb.

II. Napadené rozhodnutí

2. V odůvodnění napadeného rozhodnutí žalovaná stručně shrnula nejprve obsah podaných námitek proti prvostupňovému rozhodnutí. Dále shrnula rozhodnou právní úpravu obsaženou v ustanovení § 31 ZDP a aplikovala ji ve vztahu k rozhodným okolnostem průběhu důchodového pojištění žalobce. Žalobce uplatnil žádost o starobní důchod před dosažením důchodového věku s datem přiznání od 31. 12. 2022 s tím, že o jeho výplatu od tohoto data nežádá.
3. V první řadě žalovaná konstatovala, že přezkoumala prvostupňové rozhodnutí v celém rozsahu a s přihlédnutím k podaným námitkám. Žalovaná dále rekonstruovala výpočet starobního důchodu provedený prvostupňovým rozhodnutím. Výše základní výměry starobního důchodu činí podle § 33 odst. 1 ZDP a ustanovením § 3 nařízení vlády č. 356/2021 Sb. byla stanovena na rok 2022 ve výši 3 900 Kč (10 % průměrné mzdy měsíčně).
4. Procentní výměra byla v souladu s ust. § 33 odst. 2 ZDP stanovena procentní sazbou z výpočtového základu podle doby pojištění získané do vzniku nároku na starobní důchod. Do doby pojištění získané do 18 let věku a po vzniku nároku na starobní důchod se nezahrnují náhradní doby pojištění. Výše procentní výměry starobního důchodu činí nejméně 770 Kč měsíčně. Podle § 34 odst. 1 věta první ZDP činí výše procentní výměry starobního důchodu, na který vznikl nárok podle § 29 odst. 1 až 3 ZDP, za každý celý rok doby pojištění získané do vzniku nároku na tento důchod 1,5 % výpočtového základu měsíčně.
5. Žalobce získal do vzniku nároku na důchod (31. 12. 2022) celkem 44 roků a 242 dnů pojištění (16 302 dnů). Po snížení o náhradní doby pojištění na 80 % dle § 34 odst. 1 věta druhá ZDP činí celková doba pojištění 43 roků a 184 dnů (15 879 dnů). Podle § 34 odst. 7 ZDP platí, že celým rokem doby pojištění se pro účely tohoto zákona rozumí 365 kalendářních dnů. Výše důchodu byla tedy počítána za 43 celých let pojištění. Vzhledem k tomu, že žalobce získal do dne vzniku nároku na důchod 43 celých roků pojištění, činí podle § 34 odst. 1 ZDP výše procentní výměry do vzniku nároku 64,50 % výpočtového základu měsíčně (43 celých roků x 1,5).
6. Výpočtový základ byl vypočítán z osobního vyměřovacího základu, který se počítá z úhrnu ročních vyměřovacích základů. Úhrn ročních vyměřovacích základů byl stanoven jako součiny úhrnů vyměřovacích základů žalobce za jednotlivé kalendářní roky v rozhodném období, kterým je v případě žalobce období let 1986 až 2021 (§ 18 ZDP), a koeficientů nárůstu všeobecného vyměřovacího základu podle § 17 odst. 1 ZDP. Jak úhrny vyměřovacích základů, tak koeficienty nárůstu za jednotlivé kalendářní roky jsou uvedeny v osobním listu důchodového pojištění, který byl součástí napadeného rozhodnutí.

7. Osobní vyměřovací základ byl dle ust. § 16 odst. 1 ZDP vypočítán jako měsíční průměr úhrnu ročních vyměřovacích základů žalobce za rozhodné období (1986 až 2021), tj. 21 326 692 Kč. Tento průměr se vypočte jako součin koeficientu 30,4167 a podílu úhrnu ročních vyměřovacích základů za rozhodné období a počtu kalendářních dnů připadajících na rozhodné období; jsou-li v rozhodném období vyloučené doby, snižuje se o ně počet kalendářních dnů připadajících na rozhodné období. Po zaokrouhlení tak osobní vyměřovací základ žalobce činí 52 509 Kč.
8. Výpočtový základ žalobce je jeho osobní vyměřovací základ zredukovaný ve smyslu § 15 ZDP. Podle ustanovení § 15 odst. 2 se v období po roce 2014 výpočtový základ stanoví z osobního vyměřovacího základu (§ 16) tak, že do částky první redukční hranice se počítá 100 %, z částky nad první redukční hranici do druhé redukční hranice se počítá 26 %, k částce nad druhou redukční hranici se nepřihlíží. Podle ustanovení § 2 nařízení vlády č. 356/2021 Sb. pro rok 2022 výše první redukční hranice pro stanovení výpočtového základu činí 17 121 Kč, zatímco druhé redukční hranice pro stanovení výpočtového základu činí 155 644 Kč.
9. Z osobního vyměřovacího základu žalobce se do výpočtového základu plně započítává částka 17 121 Kč. Z částky nad první redukční hranici do druhé redukční hranice náleží žalobci 26 % z částky od 17 121 do 52 509, tj. 9 200,88 Kč. Výpočtový základ žalobce stanovený podle ustanovení § 15 ZDP činil po zaokrouhlení 26 322 Kč. Za 43 roků pojištění činí procentní výměra 64,50 % z výpočtového základu, tj. 64,50 % z 26 322 Kč. Po zaokrouhlení tak činí procentní výměra 16 978 Kč.
10. Do dosažení důchodového věku (30. 4. 2027) chybí žalobci 1 581 dnů. Snížení procentní výměry za 360 dnů v období prvních 360 kalendářních dnů od přiznání důchodu do dosažení důchodového věku o 3,6 % výpočtového základu činí 947 Kč ($26\,322 \times 3,6 = 947$). Snížení procentní výměry za 360 dnů v období od 361 do 720 kalendářního dne od přiznání důchodu do dosažení důchodového věku o 4,8 % výpočtového základu činí 1 263 Kč ($26\,322 \times 4,8 = 1\,263$). Snížení procentní výměry za 861 dnů v období od 721 kalendářního dne od přiznání důchodu do dosažení důchodového věku o 15 % výpočtového základu činí 3 948 Kč ($26\,322 \times 15 = 3\,948$). Výše procentní výměry žalobce činí 10 820 Kč ($16\,978 - 947 - 1\,263 - 3\,948 = 10\,820$).
11. Takto stanovená výše procentní výměry ve výši 10 820 se dále zvyšuje podle nařízení vlády č. 35/2022 Sb. o 8,2 % procentní výměry a takto zvýšená procentní výměra se poté podle nařízení vlády č. 136/2002 Sb. zvyšuje o 5,2 %. Výše starobního důchodu tak byla stanovena jako součet základní a procentní výměry ve výši 16 217 Kč. Žalovaná rozhodla o zvýšení procentní výměry důchodu podle nařízení vlády č. 290/2022 Sb. Celkem žalobci od 1. 1. 2023 náleží 16 986 Kč měsíčně.
12. Žalovaná shrnula i prvostupňové rozhodnutí č. II, jímž rozhodla o výplatě starobního důchodu od 1. 1. 2023. K námitkám žalobce uvedla, že na základě kontroly provedeného výpočtu starobního důchodu žalobce bylo zjištěno, že veškeré doby pojištění a vyměřovací základy byly žalobci zhodnoceny zcela v souladu s doloženými a dostupnými podklady o době pojištění.
13. Žalovaná uzavřela, že nebylo porušeno právo podle čl. 30 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, neboť tohoto práva je možné se domáhat jen v mezích zákona, v daném

případě zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů. Jestliže byl žalobce pojištěn (tzn. zaměstnán) i v dobách, které nejsou uvedeny na osobním listě důchodového pojištění, je třeba, aby žalované zaslal příslušné doklady k novému posouzení. Ze všech uvedených důvodů byly námitky žalobce zamítnuty jako nedůvodné a prvostupňové rozhodnutí bylo potvrzeno.

III. Žaloba

14. Žalobce proti napadenému rozhodnutí vznesl následující námitky. Žalobce považuje předmětné rozhodnutí a řízení jemu předcházející za nezákonné. Podle názoru žalobce došlo vydáním nezákonného napadeného rozhodnutí k porušení jeho práv. Nezákonnost napadeného rozhodnutí žalované spočívá v tom, že nebyly správně započteny všechny doby pojištění a vyměřovací základy, a proto výše jeho starobního důchodu nebyla vypočtena v souladu s platnými právními předpisy, který daný postup žalované upravují.
15. Další nezákonnost žalobce spatřuje v tom, že vyměřovací základy a vyměřená výše důchodu jsou v naprosto přímém rozporu s výší uhrazeného pojištění a výší dosažených příjmů v jednotlivých letech. V tomto ohledu výše vyměřeného důchodu nerespektuje princip zásluhovosti při srovnání s výší uhrazených záloh a vyměřené výše pojistného v jednotlivých letech, které byl žalobce povinen hradit a řádně také hradil.
16. V napadeném rozhodnutí je pak naprosto popíráno dodržení základního principu zásluhovosti, který se má projevit ve stanovení výše starobního důchodu, čímž vzniklá zjevná nerovnost a nezákonná diskriminace. Žalobce poukázal na náleznost pléna Ústavního soudu České republiky ze dne 23. 3. 2010, sp. zn. Pl. ÚS 8/07, který dokonce shledal ustanovení § 15 ZDP zakotvující rozhodnou výši tzv. redukční hranice pro stanovení výpočtu základu procentní výměry důchodu za protiústavní. Dle závěrů Ústavního soudu je při výpočtu důchodu je na místě zohlednit a respektovat zásadu zásluhovosti, tedy že je nutné vzájemně posoudit výši zaplaceného pojistného, výše dosaženého příjmu a odpracovaných let. Žalobce je proto důvodně přesvědčen, že po správném výpočtu a stanovení počtu odpracovaných let, je nezbytné řádně a zcela zhodnotit výši zaplaceného pojistného.
17. Podle žalobce nebylo správně zhodnoceno jím odvedené pojistné, čímž jednoznačně došlo k porušení jeho zaručených ústavních práv na přiměřené hmotné zabezpečení (čl. 30 odst. 1 Listiny). Napadeným rozhodnutím je aprobevována zcela nepřípustná nespravedlnost spočívající v neakceptovatelné diskriminaci mezi výší pojistného hrazeného zaměstnanci z jejich příjmů a výší jim přiznaných důchodů, oproti výši hrazených záloh osob samostatně výdělečně činných a následně přiznané výše starobního důchodu.
18. S ohledem na všechny shora uvedené skutečnosti proto žalobce navrhl zrušení napadeného rozhodnutí a vrácení věci žalované k dalšímu řízení.

IV. Vyjádření žalované

19. Ve svém vyjádření k žalobě žalovaná uvedla, že starobní důchod tvoří jednak základní a jednak procentní výměra. Zatímco výše základní výměry je dána zákonem, pro stanovení výše procentní výměry jsou zásadní dva faktory, a sice výše dosahovaného

příjmu a délka doby pojištění získaná do vzniku nároku na starobní důchod. V případě starobního důchodu přiznaného podle ustanovení § 31 ZDP je pak dalším zásadním faktorem ovlivňujícím jeho výši délka doby od data přiznání starobního důchodu do dosažení důchodového věku, neboť o tuto dobu se snižuje výše procentní výměry starobního důchodu (§ 36 ZDP).

20. Žalovaná shrnula, že žalobce si prostřednictvím Okresní správy sociálního zabezpečení Zlín požádal dne 20. 12. 2022 o přiznání starobního důchodu před dosažením důchodového věku s datem přiznání 31. 12. 2022. Co se týká námitky žalobce ohledně doby pojištění, v žádosti žalobce uvedl, že mimo dobu studia od září 1978 do července 1986 uvádí dobu pojištění od 16. 8. 1986 do 31. 12. 2021 a hodnocení ponechává zcela na evidenci žalované. Další dobou pojištění žalobcem uvedenou je doba od 1. 1. 2022 dosud, kdy působil jako osoba samostatně výdělečně činná, a současně žalobce zmiňuje i dobu od 1. 5. 2000 do 31. 12. 2000 jako dobu působení na Ministerstvu vnitra ČR. Veškerá doba pojištění žalobce je pak uvedena na osobním listu důchodového pojištění ze dne 26. 5. 2023, který je nedílnou součástí prvoinstančního rozhodnutí žalované. Žalobce ve své žalobě sice namítá, že mu nebyly správně započteny všechny doby pojištění, avšak ve svých námitkách nikterak nekonkretizuje, o které doby by se mělo jednat. Žalovaná tak ani nemohla zahájit případná šetření u příslušných zaměstnavatelů, kterých by se žalobcem namítané nesprávně započtené doby měly týkat. Nelze také odhlédnout od skutečnosti, že žalobce v žádosti o důchod ponechal hodnocení doby pojištění zcela na evidenci žalované.
21. Ohledně námitky žalobce týkající se nesprávně započtených vyměřovacích základů dále žalovaná odkazuje na ustanovení § 5 odst. 1 zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociálním zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 589/1992 Sb.“). Podle ustanovení § 5 odst. 6 téhož zákonného ustanovení je pak vyměřovacím základem osoby samostatně výdělečně činné pro pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti částka určená touto osobou, která činí nejméně 50 % daňového základu; daňovým základem se pro účely tohoto zákona rozumí dílčí základ daně z příjmů ze samostatné činnosti podle zákona o daních z příjmů, které jsou nebo by byly, pokud by podléhaly zdanění v České republice, předmětem daně z příjmů fyzických osob.
22. Žalovaná podrobněji uvedla, že základní důchodové pojištění v České republice je průběžně financované s tím, že placení pojistného na důchodové pojištění bylo zavedeno až s účinností od 1. 1. 1993 (zákon č. 589/1992 Sb.). Povinnost platit pojistné mají zaměstnavatelé, zaměstnanci, kteří jsou účastni nemocenského pojištění, osoby samostatně výdělečně činné a lidé, kteří se dobrovolně důchodově pojistili. Za zaměstnance odvádí pojistné zaměstnavatel. Pojistné na sociální zabezpečení zahrnuje platby na nemocenské pojištění, důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti. Příjmy z pojistného jsou příjmy státního rozpočtu a výdaje na důchody jsou výdaji státního rozpočtu. Princip solidarity se projevuje právě i tím, že za osoby s nízkými příjmy je odvedeno do systému na pojistném výrazně méně, než si v průměru vyberou na dávkách (tj. než jsou jejich důchodové nároky) a u osob s vysokými příjmy je tomu právě naopak. To, že odvody pojistného nekorespondují se získávanými nároky, je přirozenou a cílenou součástí tohoto systému.

23. Ze znění uvedeného ustanovení § 5b zákona č. 589/1992 Sb. lze potom konstatovat, že vyměřovacím základem osoby samostatně výdělečně činné je částka, kterou si tato osoba sama určí. Takto stanovené vyměřovací základy jsou pak rozhodujícím faktorem při rozhodování o výši důchodové dávky. Ze spisové dokumentace žalobce lze seznat, že tento vykonával činnost osoby samostatně výdělečně činné od 1. 2. 1993 do 31. 12. 1995, dále od 1. 1. 1997 do 31. 12. 1997, od 1. 1. 2001 do 28. 2. 2001, od 1. 1. 2008 do 31. 12. 2008, od 1. 1. 2010 do 30. 12. 2022, a jako taková osoba si o výši svých vyměřovacích základů za každý jednotlivý kalendářní rok této činnosti sám rozhodl. Z výše takto stanovených vyměřovacích základů pak byl žalobci vypočten i jeho starobní důchod, resp. výše jeho procentní výměry.
24. Pokud jde o žalobcovy námitky na zahrnutí pojistného do vyměřovacího základu pro stanovení výše procentní výměry jeho starobního důchodu, k tomu žalovaná uvádí, že důchodové pojištění v České republice je průběžně financováno s tím, že placení pojistného na důchodové pojištění bylo zavedeno až s účinností od 1. 1. 1993 (zákon č. 589/1992 Sb.). Výše procentní výměry důchodu je ovlivněna počtem let důchodového pojištění a výši vyměřovacích základů v rozhodném období pro stanovení osobního vyměřovacího základu, nikoli sumou pojistného zaplaceného zčásti zaměstnancem prostřednictvím zaměstnavatele, zčásti zaměstnavatelem, příp. osobou samostatně výdělečně činnou, na důchodové pojištění. Pojistné zaplacené na důchodové pojištění se ihned použije na výplatu důchodů, není tedy nikde kumulováno (případný kladný rozdíl mezi vybraným pojistným a výdaji na důchody v kalendářním roce se převádí na zvláštní účet rezervy pro důchodovou reformu – zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, ve znění zákona č. 26/2008 Sb.). Ani výše zaplaceného pojistného se u jednotlivých pojištěnců neneviduje na žádných účtech nebo zvláštních záznamech, neboť to k výpočtu důchodu není třeba, protože výše důchodu nezávisí na výši zaplaceného pojistného.
25. Lze tak uzavřít, že na výši starobního důchodu žalobce se negativně projeví dva faktory, a sice výše vyměřovacích základů za jednotlivé kalendářní roky rozhodného období, v němž žalobce působil jako zaměstnanec, ale především jako osoba samostatně výdělečně činná (tedy osoba určující si sama svůj vyměřovací základ), druhým faktorem je pak snížení výše procentní výměry starobního důchodu za dobu od data jeho přiznání do dosažení důchodového věku.
26. Pokud žalobce namítá diskriminaci a rozpor s Listinou, uvádí žalovaná, že v žádném ze svých rozhodnutí takový rozpor nespatřuje. Ze zákona o důchodovém pojištění pak vyplývá, že pojištěnec má nárok na „zaručenou“ výši důchodu, jen pokud jde o základní výměru důchodu dle ustanovení § 33 odst. 1 ZDP a podle odst. 2 věty třetí téhož zákona na procentní výměru ve výši 770 Kč měsíčně, pochopitelně za předpokladu splnění podmínek pro vznik nároku na starobní důchod (§ 28). Postupem žalované, která rozhodovala zcela ve shodě se zákonnými předpisy, tak žalobce nemohl být krácen na svých zaručených právech a pokud v rozhodnutí žalované přesto spatřuje jakoukoliv diskriminaci, jedná se dle žalované pouze o jeho subjektivní pocit zapříčiněný opačným zájmem. Na tomto přesvědčení žalované nemůže nic změnit ani žalobcem namítaný nálezný Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 8/07, kterým byl zrušen § 15 ZDP a rozhodnuto o redukční hranici pro výpočet starobního důchodu, neboť na případ žalobce vůbec nedopadá.

27. Jestliže žalobce považuje výši přiznaného důchodu za nízkou, pak nezbyvá než konstatovat, že při dosažení vyměřovacích základů v rozhodném období v nízké výši nelze očekávat výši důchodu ve srovnání s pojištěncem, který do státního rozpočtu odvedl mnohonásobně vyšší částky, tedy logicky vykazoval v rozhodném období i daleko vyšší výše vyměřovacích základů.

V. Replika žalobce

28. Žalobce ve své **replice** ze dne 26. 3. 2024 uvedl, že podle jeho názoru je porušena v předmětné věci Ústavním soudem proklamovaná zásada rovnosti. Základ daně u OSVČ (příjmy snižené o výdaje na dosažení příjmů) je snižován o padesát procent a teprve následně je vypočtena povinnost úhrady sociálního pojištění ve výši 29,2 %. Tím dochází ke stanovení nepřiměřeně nízkého vyměřovacího základu. Přitom stejného výsledku lze dosáhnout například tím, že základ daně nebude snižován o 50 % a výše sociálního pojištění pak bude stanovena v poloviční výši, tedy ve výši 14,6 %. Dojde tak zcela evidentně k navýšení vyměřovacích základů OSVČ bez navýšení povinných plateb. Vypočtený vyměřovací základ je tak nízký, že je nižší než minimální vyměřovací základ, který je stanoven pro OSVČ jako naprosté minimum, a to se týká minimálních záloh na sociální pojištění, které musí OSVČ hradit. Je třeba také poukázat na to, jak by asi vypadaly výše důchodů u zaměstnanců, kdyby u nich stejně jako u OSVČ docházelo ke snížení vyměřovacích základů o 50 %, a teprve potom by došlo ke stanovení sociálního pojištění ve výši 6,5 %. Lze chápat, že stát nastavil určitým způsobem výpočet vyměřovacích základů, ale pokud nastaví tento výpočet takto nerovnoměrně, je třeba, aby pak ale reflektoval výši celkových úhrad pojistného.
29. Žalobce legitimně očekává, že pokud uhradí každoročně určitou částku pojištění a jakýkoliv zaměstnanec uhradí částku stejnou a dojde také k dalším rovnocenným hodnotám době pojištění, odpracovaných letech, vyloučených dobách atd., budou mít stejný vyměřovací základ a tím i výši starobního důchodu (tj. OSVČ stejně jako jakýkoliv zaměstnanec). To však neodpovídá skutečnosti a reálně bude mít jakýkoliv zaměstnanec při srovnatelných podmínkách vyšší starobní důchod nežli OSVČ. Jestliže totiž stát nastaví výpočet vyměřovacích základů takto nerovnoměrně, je třeba, aby pak ale alespoň reflektoval výši celkových úhrad pojistného, což se však (nejen) v žalobcově případě nedělo a neděje. Při srovnání vyměřovacích základů OSVČ a jakéhokoliv zaměstnance s výši uhrazených finančních prostředků na sociální zabezpečení je zřejmé, že OSVČ uhradí více, a přitom má nižší vyměřovací základ než zaměstnanec. Fakticky nejde jen o prostou nerovnost, nýbrž o diskriminaci OSVČ, tj. podnikajících fyzických osob.
30. Žalobci proto nezbyvá nežli setrvat na podané žalobě. Pokud by krajský soud shledal počínání žalované v jeho věci jako zákonné, žalobce navrhl postup podle čl. 95 odst. 2 Ústavy České republiky, tedy předložení věci Ústavnímu soudu. K replice žalobce připojil blíže neoznačený text s názvem „Důchodové pojištění a důchody“, pod nímž je uvedeno jméno „Ing Kolb (daňový poradce)“ a datace 7. 8. 2022.

VI. Posouzení věci krajským soudem

31. Krajský soud zjistil, že žaloba byla podána včas, osobou oprávněnou a je přípustná za podmínek ustanovení § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s.ř.s.“)

32. Krajský soud vyžádal **správní spis** žalované (dávkový spis), z něhož vyplývají následující skutečnosti. Žalobce podal žádost o přiznání starobního důchodu před dosažením důchodového věku ze dne 20. 12. 2022 s požadovaným datem přiznání důchodu ode dne 31. 12. 2022. V kolonce o dobách pojištění (činnostech a náhradních dobách) je uvedeno „dle evidence ČSSZ“. Konkrétně k dobám výkonu samostatné výdělečné činnosti se uvádí, že výpisy nebyly připojeny. Žalovaná došetřovala doby pojištění a vyměřovací základy u Policejního prezidia ČR, které sdělilo, že vede mzdové podklady ke služebnímu poměru žalobce pouze za období 1. 3. 2001 – 31. 3. 2003. Poté žalovaná oznámila žalobci, že se nepodařilo došetřit dobu pojištění v období 1. 5. 2000 do 31. 12. 2000. Podle osobního listu důchodového pojištění připojeného k dokladu o výpočtu starobního důchodu a tam obsaženého přehledu dob pojištění získal žalobce od 1. 2. 1993 do 31. 12. 1995 dobu pojištění z titulu samostatné výdělečné činnosti, a dále pak v období 1. 1. 1997 až 31. 12. 1997 a od 1. 1. 2001 do 28. 2. 2001. Dále byl žalobce veden jako OSVČ v období od 1. 1. 2008 do 31. 12. 2008, od 1. 1. 2010 do 31. 12. 2010 a od 1. 1. 2011 do 31. 12. 2014, dále od 1. 1. 2015 do 30. 12. 2022. Výpočtový osobní vyměřovací základ za roky 1986 – 2021 (tzn. rozhodné období pro zjišťování vyměřovacího základu) činil 52 509 Kč a výpočtový základ činil 26 322 Kč. Žalobci byla dle dokladu o výpočtu přiznána pro účely výplaty starobního důchodu ode dne 1. 1. 2023 základní výměra důchodu ve výši 4 040 Kč a procentní výměra ve výši 12 946 Kč.
33. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí z hlediska měřítek jeho zákonnosti a věcné správnosti. Dospěl k závěru, že žaloba **není důvodná**.
34. V první řadě krajský soud předesílá, že žalobce v rámci své žalobní argumentace předesílá soudu pouze obecné námitky, do nichž vtělil nesouhlas s nastaveným mechanismem pro výpočet výše starobního důchodu v případě, že pojištěncem je OSVČ. Žalobce argumentuje především obecnými právními principy, které stojí v pozadí právního řádu jako celku a specificky pak systému důchodového pojištění jako součásti sociálního zabezpečení. Argumentace žalobce nemíří ve skutečnosti proti právní úpravě výpočtu důchodové dávky, ale proti právní úpravě stanovování vyměřovacího základu osob samostatně výdělečně činných, která je obsažena v zákoně č. 589/1992 Sb. Žalobce nesprávně přikládá relevanci uplatnění § 15 ZDP, v němž jsou upraveny tzv. redukční hranice pro výpočet procentní výměry důchodu.
35. Žaloba je tak polemikou s nastavením systému sociálního pojištění (v němž je zahrnuto i důchodové pojištění) pro osoby samostatně výdělečně činné. Podle ustanovení § 5b odst. 1 zákona č. 589/1992 Sb., ve znění účinném k datu vydání napadeného rozhodnutí žalované platí, že „[v]yměřovacím základem osoby samostatně výdělečně činné pro pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti je částka určená touto osobou, která činí nejméně 50 % daňového základu; daňovým základem se pro účely tohoto zákona rozumí dílčí základ daně z příjmů ze samostatné činnosti podle zákona o daních z příjmů, které jsou nebo by byly, pokud by podléhaly zdanění v České republice, předmětem daně z příjmů fyzických osob. Vykonávala-li osoba samostatně výdělečně činná v kalendářním roce hlavní samostatnou výdělečnou činnost i vedlejší samostatnou výdělečnou činnost a za dobu, po kterou vykonávala vedlejší samostatnou výdělečnou činnost, není účastna důchodového pojištění, považuje se za daňový základ poměrná část daňového základu; tato část se určí tak, že se daňový základ vydělí počtem kalendářních měsíců, v nichž byla aspoň po část měsíce vykonávána samostatná výdělečná činnost, a

výsledná částka se vynásobí počtem kalendářních měsíců, v nichž byla aspoň po část měsíce vykonávána hlavní samostatná výdělečná činnost. Za výkon samostatné výdělečné činnosti a hlavní samostatné výdělečné činnosti se pro účely věty druhé nepovažuje kalendářní měsíc, v němž po celý měsíc osoba samostatně výdělečně činná měla nárok na výplatu nemocenského, peněžité pomoci v mateřství nebo dlouhodobého ošetrového z nemocenského pojištění osob samostatně výdělečně činných; kalendářním měsícem se pro účely části věty před středníkem rozumí i jeho část, po kterou osoba samostatně výdělečně činná vykonávala samostatnou výdělečnou činnost, pokud výkon této činnosti netrval po celý kalendářní měsíc.“

36. Nejvyšší správní soud se již dříve zabýval ve své judikatuře coby prejudiciální otázkou ústavnosti nastavení mechanismu určení vyměřovacího základu osob samostatně výdělečně činných. Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 23. 5. 2019, č.j. 5 Ads 34/2017 - 28 dovodil, že úmyslem zákonodárce vycházet v citovaném ustanovení pouze z vlastního základu daně z příjmů fyzických osob bez toho, aby byly při stanovení vyměřovacího základu pojistného jakkoli zohledněny položky odčitatelné od základu daně. Nejvyšší správní soud vycházel dále z principů autonomie daňového systému a systému odvodu sociálního pojištění. Výslovně uvedl, že „základ daně z příjmů fyzických osob sice slouží jako určitá výchozí pomůcka také pro stanovení vyměřovacího základu pojistného, dále jsou však samotný tento vyměřovací základ i příslušná sazba u pojistného stanoveny zcela odlišně, než je tomu u daně z příjmů fyzických osob. O porušení ústavního principu rovnosti se tedy v žádném případě nejedná (srov. též posouzení do určité míry srovnatelné otázky v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 11. 2018, č. j. 7 Ads 327/2018 – 27, publ. pod č. 3833/2019 Sb. NSS). V citovaném rozsudku tehdy Nejvyšší správní soud uzavřel, že právní úprava stanovení vyměřovacího základu OSVČ ve vazbě na instituty daně z příjmů je v souladu s ústavním pořádkem.
37. Krajský soud souzní s uvedenou judikaturou a neměl tedy žádný důvod předložit věc Ústavnímu soudu ČR k posouzení ústavnosti této právní úpravy ve smyslu ustanovení čl. 95 odst. 2 Ústavy ČR. Co se týká argumentace závěry Ústavního soudu v nálezu ze dne 23. 3. 2010, sp. zn. Pl. ÚS 8/07, jímž bylo zrušeno ustanovení § 15 ZDP dnem 30. 9. 2011 z důvodu rozporu s ústavními principy, je zapotřebí připomenout, že meritum tohoto nálezu dopadalo na tehdejší úpravu redukčních hranic upravených v ustanovení § 15 ZDP. Na základě závěrů tohoto nálezu byla tehdejší právní úprava novelizována do stávající podoby zákonem č. 220/2011 Sb., účinným ode dne 22. 7. 2011. Ústavní soud dospěl k závěru, že tehdejší zákonná úprava nezajišťovala dostatečně části pojištěnců přiměřené hmotné zabezpečení reflektující v seznatelné míře princip zásluhovosti a zakládala výrazné disproporce mezi výší příspěvku do pojistného systému, výší příjmů a výší přiznané důchodové dávky u části pojištěnců, a porušoval tak ustanovení čl. 1 a čl. 3 odst. 1 Listiny.
38. Toto ustanovení však ani tehdy, ani ve své současné podobě nerozlišovalo pro účely stanovení výpočtového základu mezi osobním vyměřovacím základem pojištěnců vykonávajících závislou činnost a osobami samostatně výdělečně činnými. V tomto ohledu derogované znění § 15 ZDP žádnou nerovnost nezakládalo, neboť zasahovalo všechny vysokopříjmové pojištěnce na základě výše jejich osobních vyměřovacích základů tím, že nad stanovené hranice se započítávala pouze procentuální část osobního vyměřovacího základu. Žalovaná tedy usuzuje zcela správně, že tato argumentace

žalobce se mýlí s podstatou věci. Závěry Ústavního soudu k principu zásluhovosti a jeho roli v důchodové formuli obsažené v tomto nálezu (otázka tzv. náhradového poměru rozebraná v bodech 77 a násl.) tedy nejsou na problém žalobce aplikovatelné.

39. Krajský soud navíc zdůrazňuje, že ustanovení § 15 ZDP v podobě, v níž bylo aplikováno při výpočtu starobního důchodu žalobce, není současnou judikaturou považováno již za ústavně problematické. Od roku 2014 jsou již citovaným ustanovením nastaveny pouze dvě redukční hranice a k částce nad ně se již nepřihlíží (srov. § 15 odst. 2 a 5 ZDP). Krajský soud si je vědom toho, že i tak nastavení tzv. náhradového poměru starobního důchodu tímto způsobem stále uplatňuje více princip solidarity oproti principu zásluhovosti. Na druhé straně v tomto druhu nastavení způsobu výpočtu důchodu za stávajících východisek systému důchodového pojištění nespátňuje tak extrémní disproporci, pro kterou by musel předložit ustanovení § 15 ZDP k dalšímu přezkumu jeho ústavnosti Ústavním soudem.
40. Obdobně hodnotil aplikovanou právní úpravu po provedení malé důchodové reformy také Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 29. 8. 2013, č.j. 4 Ads 31/2013 – 18 (přístupný na www.nssoud.cz), v němž dospěl k závěru, že „*změny účinné od 30. 9. 2011 tak dosahují určitého narovnání pokračování pro vysokopříjmové skupiny pojištěnců pouze za cenu snížení výše starobního důchodu pro většinu ostatních pojištěnců (tj. s výjimkou desetiny pojištěnců s nejnižšími příjmy, u nichž se výše důchodu prakticky nemění a desetiny pojištěnců s nejvyššími příjmy, u nichž dojde k více či méně podstatnému zvýšení důchodu, srov. důvodovou zprávu). Pojištěnci s vysokými příjmy (nad čtyřnásobek průměrného výdělku) rovněž od roku 2012 profitují z opětovného snížení maximálního vyměřovacího základu pro pojistné na sociální zabezpečení, což bylo umocněno i nastavením daňového systému pro daň z příjmu fyzických osob (rovná sazba daně a koncepce tzv. superhrubé mzdy), které vede k efektivní degresi daňové sazby. Zákon č. 220/2011 Sb. tak představuje určitý kompromis mezi zájmy jednotlivých příjmových skupin mezi pojištěnci, který Nejvyšší správní soud hodnotí jako uspokojivý.*“
41. Z obecného pohledu aplikace právní úpravy a jejího výkladu tedy krajský soud shledal napadené rozhodnutí za zcela souladné se zákonem. Žalobce žádné konkrétní námitky proti postupu žalované při výpočtu starobního důchodu nevznesl, a nebylo úkolem krajského soudu, aby tyto námitky dotvářel za něj či revidoval celý výpočet starobního důchodu. Žalovaná v námitkovém řízení přezkoumala prvostupňové rozhodnutí řádně a v souladu se zákonem v celém rozsahu a s přihlédnutím k uplatněným námitkám (§ 88 odst. 4 in fine zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů). Žalovaná též srozumitelně vysvětlila, proč je výše starobního důchodu žalobce opticky nižší (zejm. snížení procentní výměry).
42. Stejně tak žalobce ani nespecifikoval svou námitku ohledně zápočtu dob pojištění, a tudíž krajský soud nemohl než ověřit, že osobní list důchodového pojištění obsahuje zohlednění těch dob pojištění, které si žalobce uvedl ve své žádosti o přiznání starobního důchodu. K podrobnějšímu a konkrétnějšímu přezkumu schází v žalobě jakákoliv bližší argumentace.
43. Krajský soud dodává, že pokud se týká k replice připojeného podkladu (analýza Ing. K.), krajský soud se jím samostatně nezabýval, neboť se nejednalo o žalobní námitky ani o

důkazní návrh, nýbrž pouze argumentační oporu žalobce získanou pravděpodobně z veřejně dostupných zdrojů (což ovšem z textu není přímo patrné).

VII. Závěr a náhrada nákladů řízení

44. Ze všech shora uvedených důvodů byla žaloba shledána jako nedůvodná, a proto ji soud zamítl, jak je uvedeno ve výroku I. tohoto rozsudku.
45. O náhradě nákladů řízení krajský soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s., podle něhož nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Žalobce ve věci úspěch neměl (žaloba byla jako nedůvodná zamítnuta), a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalované nelze náhradu nákladů řízení přiznat ve smyslu § 60 odst. 2 s. ř. s. (výrok II. tohoto rozsudku).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Brně dne 27. června 2024

JUDr. Lukáš Hlouch, Ph.D. v. r.
samosoudce